

Sturen op bomen met Big Green Data

Van ambitie naar actie met datagedreven bomenbeleid

In sommige wijken is nog geen 10% van de buurt bedekt met boomkronen. Juist daar nemen hittestress, wateroverlast en mentale druk toe. Een gezonde, klimaatrobuuste en biodiverse leefomgeving is dus geen ideaal, maar een dagelijkse opgave voor gemeenten. Bomen zijn daarbij een sleutel in de oplossing.

Maar hoeveel bomen heb je nodig? Waar moeten ze staan? En hoe laat je elke boom maximaal bijdragen aan klimaat, biodiversiteit en gezondheid?

De kracht van bomen in data

Bomen bieden schaduw en verkoeling. Maar ze doen meer: ze zuiveren lucht, bufferen water, slaan CO₂ op, versterken de biodiversiteit én ondersteunen mentaal welzijn. De uitdaging: hoe stuur je daar gericht op?

Cobra Groeninzicht ontwikkelde de BomenMonitor, gebaseerd op luchtfoto's, satellietbeelden en laserscandata. Deze Big Green Data toont waar de ruim honderd miljoen bomen in Nederland staan, hoeveel kroonvolume ze hebben, wat hun bijdrage is én waar ruimte is voor verbetering.

De 3+30+300-regel als richtlijn

Een krachtig kader is de internationale 3+30+300-regel van hoogleraar Cecil Konijnendijk (2022). Deze richtlijn maakt de baten van bomen meetbaar op drie niveaus:

- 3 – Vanuit elk huis zicht op minstens drie bomen
- 30 – Minstens 30% boomkroonbedekking in de buurt
- 300 – Binnen 300 meter toegang tot een groen park of plein

Cobra bracht wereldwijd in kaart hoe panden scoren op deze drie niveaus, met soms verrassende uitkomsten.

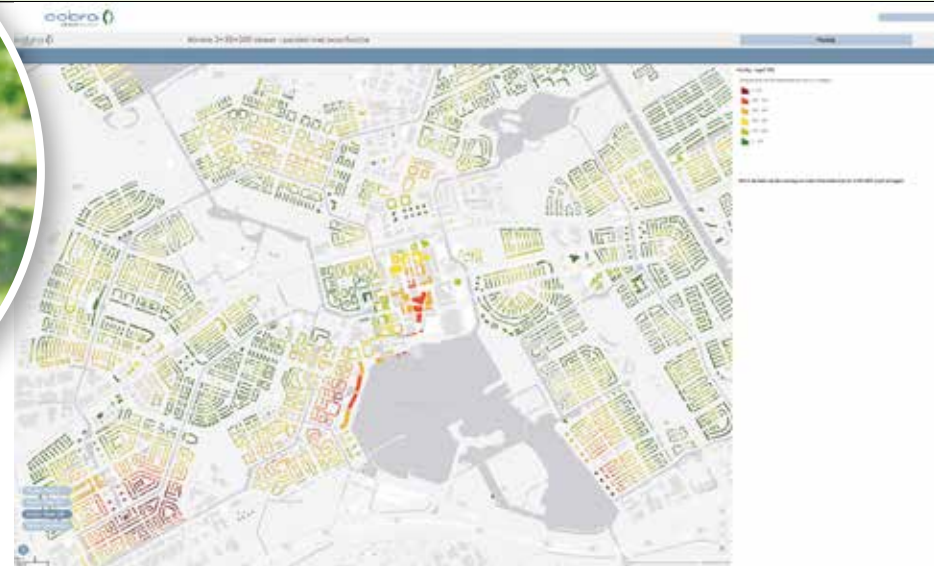

Niet tellen, maar meten in drie dimensies

Het gaat al lang niet meer om aantallen, maar om boomkroonvolume. Deze driedimensionale maat is een samenvatting in hoeveel een boom bijdraagt aan verkoeling, wateropvang, CO₂-opslag en bijvoorbeeld biodiversiteit.

Binnenkort weten we ook wat een kuub kroonvolume in euro's waard is. Daarmee wordt de waarde van het bomenbestand inzichtelijk én bespreekbaar.

Het Norminstituut Bomen adviseert een streefwaarde van 2,2 m³ kroonvolume per m² landoppervlak. Cobra meet waar die norm gehaald wordt en biedt handelingsopties. Door dit te koppelen aan boomsoort en

standplaats, berekent Cobra ook de biodiversiteitswaarde van elke boom. Zo kunnen gemeenten bij herinrichting of nieuwbouw gericht kiezen voor soorten die bijdragen aan hun ecologische doelen.

Waar kunnen bomen nog groeien?

De Bomenkansenkaart

Veel buurten scoren onvoldoende op de 3+30+300-regel. Juist daar liggen kansen. De Bomenkansenkaart toont op straatniveau:

- waar ruimte is voor nieuwe bomen
- hoe groot de groeiplaats is
- welke soorten er passen en oud kunnen worden
- en wat de impact is op bijvoorbeeld kroonvolume, temperatuur of biodiversiteit.

Boomaanplant wordt zo een doelgerichte investering. Voor gemeenten met beperkte middelen is dat cruciaal: middelen gaan naar plekken met de grootste impact.

“Veel gemeenten weten niet waar ze bomen kunnen planten die ook echt oud kunnen worden,” zegt Joost Verhagen, directeur van Cobra en bekend als de Boominee. “De Bomenkansenkaart is het antwoord op hun groene gebed.”

3+30+300 én kroonvolume

Beide kaders versterken elkaar, mits goed verankerd in beleid en gebiedsspecifiek toegepast. Wanneer gemeenten groene data slim inzetten, ontstaat een datagedreven bomenbalans: niet op gevoel, maar op basis van feiten.

“Gemeenten willen niet alleen weten wat er moet gebeuren, maar ook waarom,” aldus Verhagen. “Wij leveren de onderbouwing en maken de rekensom.”

Europa zet bomen op de kaart

De Europese Natuurherstelwet (2024) verandert het speelveld. Gemeenten worden verplicht om hun boomkroonbedekking te meten én te behouden. Groene data is daarmee geen extraatje meer, maar noodzaak.

Cobra helpt gemeenten om hierop te sturen. Sinds 2015 monitort Cobra het Nederlandse bomenbestand, met gevalideerde data en praktijkervaring. Van individuele boom tot gemeentebrede analyse; de kaarten liggen klaar. De inzichten zijn beschikbaar. Het enige wat nog ontbreekt: doen. 🌱

Of zoals de Boominee het zegt: “Plant de juiste soort, in de juiste maat, op de juiste plek, in de juiste groeiplaats. Maar boven alles geldt het eerste groene gebod: koester uw bestaande bomen!”

Bronnen:

- Konijnendijk, C.C. (2022). *The 3-30-300 rule: A guideline for urban forestry and green space planning*
- WHO (2021). *Urban green space interventions and their impact on health*
- Norminstituut Bomen (2023). *Kroonvolume en groeiplaatsnormen voor stedelijk groen*

Meer informatie over Cobra Groeninzicht:
www.cobra-groeninzicht.nl

